

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-01-14

Vår referens

Ghazal Delafrouz

Utredningssekreterare

ghazal.delafrouz@malmö.se

Beslut kommunstyrelsens arbetsutskott 2024-10-28 § 503 Plan för arbetet mot afrofobi och antisvart rasism; nu fråga om remiss GYVF-2024-5200

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över Beslut kommunstyrelsens arbetsutskott 2024-10-28 § 503 Plan för arbetet mot afrofobi och antisvart rasism; nu fråga om remiss.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen föreslår gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att anse att arbetet mot afrofobi och antisvart rasism är en viktig fråga och ställa sig positiv till att barn och unga uppmärksammas som målgrupp. Skolan har ett uppdrag att förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar samt aktivt motverka diskriminering enligt skollag, diskrimineringslag och andra styrdokument. Nämndens verksamheter arbetar förebyggande mot alla typer av rasism och diskriminering och framhåller vikten av att arbeta aktivt utifrån alla diskrimineringsgrunder.

Förvaltningen föreslår nämnden att dela remissens bedömning om att stadens arbete mot afrofobi och antisvart rasism ytterligare kan stärkas. Vidare är det viktigt att framhålla att gymnasie- och vuxenutbildningen är ålagd att arbeta med de områden som behandlas i planen, utifrån de nationella styrdokument.

Uppföljning av nämndens verksamheter kopplat till värdegrund görs redan inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet i enlighet med skollag och läroplan. Förvaltningen föreslår att nämnden framför att det inte finns behov av parallella uppföljningsprocesser.

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande och överlämnar detsamma till kommunstyrelsen.
2. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Beslutsunderlag

- Expediering av beslut Plan för arbetet mot afrofoxi och antisvart rasism - nu fråga om remiss
- Beslut kommunstyrelsens arbetsutskott 2024-10-28 § 503 Plan för arbetet mot afrofoxi och antisvart rasism; nu fråga om remiss
- Remissversion - Plan för arbetet mot afrofoxi och antisvart rasism
- G-Tjänsteskrivelse GVN 2025-01-31 Kommunstyrelsen §503 Plan för arbetet mot afrofoxi och antisvart rasism; nu fråga om remiss
- Förslag till yttrande av Beslut kommunstyrelsens arbetsutskott 2024-10-28 § 503 Plan för arbetet mot afrofoxi och antisvart rasism; nu fråga om remiss

Beslutsplanering

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott 2025-01-22

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2025-01-31

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen har fått möjlighet att yttra sig över Beslut kommunstyrelsens arbetsutskott 2024-10-28 § 503 Plan för arbetet mot afrofoxi och antisvart rasism; nu fråga om remiss.

Kommunstyrelsen beslutade i oktober 2022 att ge stadskontoret i uppdrag att ta fram ett förslag på handlingsplan mot afrofoxi (STK-2022-950). I ärendet har stadskontoret gjort bedömningen att benämningen handlingsplan ska ändras till plan för att följa riktlinjerna för utformning av styrdokument i Malmö stad. Stadskontoret har tagit fram ett förslag till Plan för arbetet mot afrofoxi och antisvart rasism för åren 2025–2028. I detta ärende redovisas bakgrunden till uppdraget och processen för hur förslaget på planen har tagits fram. Därefter beskrivs förslagets disposition, ansvarsfördelning och strategiska arbetsområden. Förslaget på plan har skickats på remiss till berörda nämnder och kommunala helägda bolag, utan eget ställningstagande, för inhämtande av synpunkter.

Förslaget i korthet

Plan för Malmö stads arbete om afrofofi och antisvart rasism lyfter att flertal rapporter har visat på att Malmö stads arbete mot afrofofi och antisvart rasism behöver stärkas. Det konstateras bland annat i ”Kartläggning av Malmö stads arbete mot rasism och homofobi samt rekommendationer för att stärka stadens arbete framåt” (STK-2019-101). Malmö stads arbete mot afrofofi och antisvart rasism ska, enligt planen, utgå från Malmö stads policy för mänskliga rättigheter och därmed vara en del av förverkligandet av den.

För att skapa förutsättningar för ett sammanhållet arbete mot afrofofi och antisvart rasism har fem strategiska arbetsområden tagits fram:

1. Ökad kunskap om afrofofi och antisvart rasism i Malmö

Att förstå hur rasismen tar sig uttryck i Malmö är centralt för att kunna arbeta emot den. Kartläggningar, analyser och kompetenshöjande insatser är möjliga sätt att arbeta med arbetsområdet. Resultatet av de kartläggningar och analyser som görs gällande afrofofi och antisvart rasism ska tas till vara och beaktas i stadens ordinarie arbete.

2. Dialog och inkludering

I arbetet behöver involvering ske både internt och externt, med såväl myndigheter, universitet och andra relevanta aktörer. Civilsamhälle, trossamfund och Malmöbor ska inkluderas och göras delaktiga i arbetet med planen.

Arbetet kan med fördel kopplas ihop med redan befintliga processer, aktiviteter och samverkansmodeller inom staden

3. Kraftsamling mot afrofofi och antisvart rasism i samhället i stort

Arbetsätt för att motverka afrofofi och antisvart rasism i samhället i stort ska utvecklas med utgångspunkt i aktuell forskning och med beaktande av hur omvärldsläget kan påverka hur rasismen yttrar sig.

4. Särskilt fokus på målgruppen barn och unga

Malmö stad möter barn och unga i många olika kontexter, bland annat på fritidsaktiviteter och kulturarrangemang, i förskolan och skolan, samt inom socialtjänsten. Dessutom påverkas barn och unga direkt eller indirekt av andra kommunala verksamheter och beslut som exempelvis har en inverkan på familjen eller närområdet som de bor i.

Afrofobi och antisvart rasism drabbar barn och unga. I Brottsförebyggande rådets rapport (2022) konstateras att en stor andel av de som utsätts för afrofobiska hatbrott är barn och unga. I fyra av tio fall av våldsbrott med afrofobiska motiv så var offret yngre än 18 år. Enligt rapporten varierar åldern bland gärningspersonerna, men i nästan en fjärdedel av fallen var personen minderårig. Barn och unga är således både offer och förövare i relation till hatbrott med afrofobiska motiv.

Arbetsätt för att motverka afrofobi och antisvart rasism ska utvecklas utifrån ett helhetsperspektiv av hur rasismen påverkar barn och ungas livsvillkor. Arbetet ska integreras i redan pågående arbetsprocesser.

5. Kommunikation av Malmö stads arbete mot afrofobi och antisvart rasism

Genom en stadsövergripande samverkan inom kommunikation kan erfarenheter och arbetsätt lyftas fram och spridas inom och utanför organisationen.

Förslag till yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över Beslut kommunstyrelsens arbetsutskott 2024-10-28 § 503 Plan för arbetet mot afrofobi och antisvart rasism; nu fråga om remiss.

Rättslig reglering m.m

Genom skolan utbildas barn och unga om grundläggande demokratiska värden och mänskliga rättigheter. Arbetet mot olika typer av rasism och diskriminering är prioriterade uppdrag inom gymnasieskolan, anpassad gymnasieskola och vuxenutbildningen. Värdegrundsarbetet ska ske både i och utanför undervisningen och är ett ansvar för all personal i skolan. De styrdokument som reglerar värdegrundsarbetet är skollag och läroplaner för gymnasieskolan, anpassad gymnasieskola och vuxenutbildningen. Skyldigheten att förebygga och åtgärda diskriminering regleras huvudsakligen i diskrimineringslagen (2008:567). Denna lag har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på (1 kap. § 4 skollag). Enligt 1 kap. § 5 skollag ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och

integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Vidare ska var och en som verkar inom utbildningen främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Enligt gymnasieskolans och anpassad gymnasieskolas mål enligt respektive läroplan (Gy11 och GySär13) ska utbildningen präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. Ingen ska utsättas för diskriminering som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla tendenser till diskriminering eller kränkande behandling ska aktivt motverkas. Intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism och hedersrelaterat våld och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser.

Vuxenutbildningen ska enligt läroplan (Lvux12) förmedla kunskaper och stödja eleverna så att de kan arbeta och verka i samhället. Kunskaper ska skapa den gemensamma referensramen som utgår från de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna.

Skolan har ett ansvar för att se till att elever inte utsätts för diskriminering eller kränkande behandling samt att utreda och åtgärda om något sådant inträffar. Enligt både skollagen och diskrimineringslagen finns det en skyldighet att arbeta med aktiva åtgärder för att förebygga diskriminering och kränkande behandling. Det är huvudmannen för verksamheten som är ytterst ansvarig för att de krav som ställs enligt skollagen och diskrimineringslagen uppfylls. Vidare har huvudmannen därmed också ett ansvar att säkerställa att personalen inte utsätter ett barn eller en elev för diskriminering eller kränkande behandling när de vistas i verksamheten.

Enligt skollag ska huvudmannen ska se till att varje verksamhet arbetar målinriktat mot kränkande behandling av elever. Aktiva åtgärder ska genomföras för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Huvudmannen ska också se till att det varje år upprättas en plan mot kränkande behandling för varje verksamhet. Arbetet med aktiva åtgärder innefattar i korthet att varje verksamhet ska arbeta fortlöpande i fyra steg genom att undersöka, analysera, åtgärda och utvärdera. Utbildningsanordnaren ska också ta fram riktlinjer och rutiner mot trakasserier och sexuella trakasserier. Arbetet ska dokumenteras löpande.

Skolan har alltid en skyldighet att utreda om trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling har ägt rum och i så fall agera för att det inte ska inträffa igen samt vid behov vidta disciplinära åtgärder. Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten ska skyndsamt anmäla detta till rektor som i sin tur ska anmäla detta till huvudmannen enligt 6 kap. 10 § skollag. Huvudmannen ska skyndsamt utreda

omständigheterna kring detta. Detsamma gäller vid förekomster av trakasserier enligt 2 kap. 7 § i diskrimineringslagen (2008:567). Det är viktigt att elever som utsatts för trakasserier eller kränkande behandling får komma till tals och att skolan därmed beaktar barnperspektivet. Utredningen kan leda till olika former av åtgärder. Det kan vara till exempel att disciplinära åtgärder vidtas eller en utredning om behov av särskilt stöd för en elev inleds.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens synpunkter

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden anser att arbetet mot afrofobi och antisvart rasism är en viktig fråga och ställer sig positiv till att barn och unga uppmärksammas som målgrupp.

Skolan har ett uppdrag att förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar samt aktivt motverka diskriminering enligt skollag, diskrimineringslag och andra styrdokument. Nämndens verksamheter arbetar förebyggande mot alla typer av rasism och diskriminering och framhåller vikten av att arbeta aktivt utifrån alla diskrimineringsgrunder som är kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder och som regleras i diskrimineringslagen.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden delar remissens bedömning om att stadens arbete mot afrofobi och antisvart rasism ytterligare kan stärkas. Vidare är det viktigt att framhålla att gymnasie- och vuxenutbildningen är ålagd att arbeta med de områden som behandlas i planen, utifrån de nationella styrdokumenterna (se ovan). Nämnden anser att arbetet mot afrofobi och antisvart rasism är tydligt förankrat i det uppdrag som gymnasie- och vuxenutbildningen har utifrån de nationella styrdokumenterna och skollagen; som tydligt bland annat anger att skolorna ska arbeta mot alla former av rasism och former av diskriminering.

En plan riktad mot enbart en av diskrimineringsgrunderna kan medföra att parallella processer skapas. Under 2024 beslutades om handlingsplan mot antimuslimsk rasism och islamofobi. Det betyder att detta är den andra handlingsplanen som rör någon av diskrimineringsgrunderna som skickats på remiss under 2024. Det är viktigt att ta hänsyn till att nämnderna även har Malmö stads policy för mänskliga rättigheter att beakta när planer för olika diskrimineringsgrunder ska implementeras.

Uppföljning av nämndens verksamheter kopplat till värdegrund görs redan inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet i enlighet med skollag och läroplan. Utöver detta ingår uppföljningen av värdegrundsarbetet i Malmö stads struktur för målstyrning i enlighet med stadens budgetprocess. Vidare sammanställer förvaltningen årligen en rapport av alla kränkingsanmälningar och trakasserier samt kategorisering om vad som

föranlett anmälan – om det beror på en verbal kränkning, en digital kränkning, en fysisk kränkning eller om det är trakasserier enligt diskrimineringslagen. Nämnden vill framföra att det inte finns behov av parallella uppföljningsprocesser.

Ansvariga

Elena Zukauskaite Avdelningschef

Anneli Schwartz Förvaltningschef